

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

Felolós szerkesztő háboruban léte alatt a szerkesztésért felelős:
PURJESZ MÓR.Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi-tér 2., telefon-szám: 124.ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKEN:
Egész évre 14 korona. Negyed évre 3 kor. 50
Fél évre 7 " Egy hónapra " 20

Pár nap múlva egyesülnek a szövetséges hadak.

A franciákkal végeznek a németek.

A szövetséges hadak legújabb győzelme.

A német hadsereg győzelmeire halmoznak mindkét csataterületen és rövid idő alatt végeznek a franciával, mikor egyesülnek hadseregünkkel és ezek az egyesült hadak, mely után az orosz kolosszus összeörlése következik.

Mai híreink a következők:

Nagy német győzelmek.

Budapest, szept. 18.

A nagy főhadiszállás a következőket közli: A 13. és 4. francia hadtest és egy további hadosztály részei tegnap Neyentől délre döntő vereséget szenvedtek és öt híveket veszítettek. Csatavonalkunk egyes 1—19. ellen intézett ellenséges támadások teljesen összeomlottak. Hasonlóképpen visszautasítottuk a francia alpesi vadászok előnyomulását a Vogezei láncolatánál. A Breuch völgyben a Rheims mellett levő Schateau Brimont bevétele 2500 foglyot ejtettünk, egyébként a nyílt csatában is szintén kerültek foglyok kezünkbe és zsákmányoltunk lövegeket, de ezeknek a száma még nem tekinthető át.

A franciák saját országukban rabolnak.

Berlin, szept. 18.

A Wolff ügyvétség jelenti: Csapatunk az első francia hadsereg parancsnokának következő parancsát fogták el:

Az első hadsereg főparancsnoksága. Első iroda. 790. szám. Főhadiszállás, 1914. augusztus 26. 9. számú külön rendelet. Rambervillers város lakosai részéről az első hadsereg főparancsnoka megtudta, hogy a katonák ebben a városban erőszakosságokat és fosztogatásokat követtek el. E cselekmények annál sajnálatosabbak és elítélendők, minthogy francia földön történtek. A 21. hadtest parancsnokló tábornoka haladéktalanul vizsgálatot indít ez ügyben, hogy a bűntények elkövetői hadbírság elé állíttassanak. Aláírás: Dubail.

Ez az okirat hivatalos francia részről is megerősíti a különösen a német trónörökös parancsnoksága alatt álló hadseregek által szerzett azt a tapasztalatot, hogy a francia katonák még saját házaikban is rabolnak és fosztogatnak.

Siralmasak a francia állapotok.

Páris a legrosszabbra készül.

Rotterdam, szept. 17.

Párisból és Bordeauxból jelentik, hogy a francia lapok már távolról sem olyan vérmesek, mint eddig, sőt ellenkezőleg, akárhány bevallja, hogy Páris körül rosszul áll a francia sereg. A legpesszimistább a Liberté, a mely már arról beszél, hogy el kell készülni a legrosszabbra.

Cenfből táviratozzák a Lokalanzeigernek: Párisi jelentések bevallják, hogy a német ostromló sereg helyzete Páris körül a lehető legkedvezőbb.

Tegnap délig Páris ostromáról olyan hírek jöttek, hogy a német sereg lépésről lépésre tért hódít.

A nagy párisi csata.

Elkeseredett küzdelem a németek és franciák között.

A páris-verduni óriási harc vonalon, melyet Stein tábornok röviden nyugati harcszintérnek szokott nevezni, napok óta folyik az elkeseredett küzdelem a német és francia seregek között. Nem is egy összefüggő harc vonal az tulajdonképpen, hanem több, de egymagukban is jelentékeny harc vonalak egymás mellé sorakozás, melyek mind-egyikében erős seregek állanak egymással szemben és mérkőznek egymással már napok óta. Nyugaton, Meaux és Montmirail között kezdődött ez a mérkőzés már majdnem két héttel ezelőtt, nem sokkal ezután beleavatkozott a harcba Keleten, Verdunnél a német trónörökös serege s azóta váltakozva a harc vonalnak hol egyik, hol másik, hol pedig több pontján egyszerre van tűzben összesen körülbelül három millió ember.

Rövid és egyszerű szavakban naponta egy-egy jelentést küld ezekről a harcokról a német főhadiszállás. Tegnap azt jelentette, hogy a nyugati hadsereg jobbszárnyán tehát körülbelül Páris és Montmirail között folyó harcok szerda reggel kelet felé is kiterjedtek a csatlakozó seregekre egészen Verdunig és hogy a terjedelmes, mintegy 250 kilométer hosszú harc vonalon a német fegyverek részletes sikereket értek el. Ma reggel — mint lapunk más helyén olvasható — újabb jelentést küldött Stein tábornok és elmondja ebben, hogy a harc vonal egyes pontjain a fran-

ciák támadásait a keddről szerdára virradó éjjel és szerdán a németek visszaverték és több helyen eredményes ellentámadást intéztek.

A mai jelentés nem mondja meg, hogy hol folytak ezek a csaták, hol kezdtek a franciák offenzívát és hol válaszoltak erre a németek ellentámadással. Már megszokhatjuk Stein tábornoktól, hogy a folyamatosan levő csatákról csak igen röviden számol be és csak a bevégeztet munka után ad ki részletesebb jelentést. A berlini lapok egyes magánjelentéseiből mégis kárpont néhány részletet erről az óriási fontosságú küzdelemről s ezekből a részletekből kétségtelesen az tűnik ki, hogy a harcok mérlege eddig a németek javára billen.

Különösen örvendetes ezek között az a jelentés, amely Kluck és Bülow tábornok újabb sikereiről számol be. Ismeretes, hogy az egész harc vonalon talán a legnehezebb harcok most a széles nyugati rész, körülbelül a páris—montmiraili vonal, mert ott a párisi seregekkel megerősített francia hadsereg, vagyis a franciák széles bal szárnya offenzívába ment át és bár nagy veszteségeket szenvedett, de mégis időleges visszavonulásra kényszerítette Kluck tábornok seregének balszárnyát és Bülow tábornok seregének jobbszárnyát. Azóta, még pedig hétfőn, a hó 14-én újabb harcokban győzték meg a franciákat.

A német-orosz háborúból.

Hindenburg hadműveletei az oroszok ellen.

Berlin, szept. 18.

Hindenburg tábornok diadalai val van tele az egész város. A lapokban részletes cikkek jelennek meg a tábornok katonai műjáról, az első német francia háboruban való részvételéről és a mostani háboruban való szerepléséről. E lelkes leírásokban olvastuk, hogy Hindenburg tábornok eredetileg a nyugati harctérre volt kiküldve és csak később küldte őt a császár keletre, hogy az oroszok elleni hadműveleteket vezesse. A legnehezebb feladatot bízták rá.

Az oroszok két helyen igyekeztek előrenyomulni és pedig a Masuri-tavaknál és keleti Poroszország északi részén, Iasterburg

irányában. A Masuri-tavak ellen a Narev-sereg vonult fel, amelyhez öt hadtest és három lovas-hadosztály tartozik. Északon a vilnai sereg tört be, melynek négy hadtestje, két tartalék-hadosztálya és öt lovas-hadosztálya van.

Hindenburg a Narev-sereget már augusztus vége felé Gllgenburg környékén megverte, később pedig Tannenbergnél döntő diadalt aratott felette, elvette őrszázhatvan ágyuját és foglyul ejtett a seregből 92.000 katonát. E diadal után nyomban, ugyasóván pikenő nélkül, a vilnai sereg ellen fordult. Katonái négy nap alatt több mint százötven kilométer utat tettek

meg, folytonos erőltetett menetelesekkel haladtak és valósággal rajtaütöttek a vilnai seregen, amely a támadást sokkal későbbi időre várta.

Mikor Hindenburg a vilnai sereg balszárnyát meglepészerűen megtámadta és megverte, az orosz hadvezetés a grodnói tartaléksereget, amelynek három hadosztaja van, küldte Hindenburg ellen. Hindenburg azonban ezt a tartaléksereget, mielőtt még a küzdelembe beavatkozhatott volna, Lycknél megverte és ezzel szabad utat biztosított magának a vilnai sereg ellen. Néhány nap előtt megjött a jelentés, hogy megverte ezt a sereget is, elvette százötven ágyuját és harmincezer katonáját

foglyul ejtette. Közül két hadtest a vilnaiak közül és közel hét hadtest a narvi és grodnói seregéből elvesztette egész tűzérképét.

Hindenburg diadala döntő volt és csapatai a határon túl messze orosz területen üldözhetik a megvert sereget. A küzdelem száz kilométernél hosszabb vonalon folyt és összesen 700 ágyút és közel 103 000 hadifegyvert, megmérhetetlen sok löszert és fegyvert jutattott a győztes seregek.

Hindenburg diadalmának köszönhető, hogy az oroszok teljesen kivonultak a német területekről, ellenben a németek megszállták Szvacki orosz tartományt.

Lengyelek bizalma.

A „Nova Reforma” nagyérdemű cikkei közül arról, hogy a német birodalmi lengyelek ettől a háborútól remélik nemzeti megújodásukat. Kelet-Poroszországban a lengyelek helyzete egészen meg fog változni, megszűnik a német birodalmi Ostmarkenverenz, amely kiforgatta a lengyeleket földirtókalkból és a lengyeliséget földöntfutóvá tette. A lengyel nép lojal-

san és önfeláldozóan harcol a közös ellenség ellen és bízik Vilmos császár ígéretében, aki a hadüzenet után tartott emlékeztető beszédében azt mondta, hogy a német birodalomban többé nem lesznek pártok és elfogadtilen nemzetiségek. Nemcsak a szociáldemokratákra érte ez a császár, hanem a német birodalmi lengyelekre is, a kik a háboruban be fogják bizonyítani, hogy Németországnak értékes elemek.

Lezüllött a francia hadsereg.

A Tribúnának táviratozzák Párisból: A menetelő francia hadtestek teljesen ki vannak merülve, roppant szenvednek a forróasztól és a nagy ut fáradalmától. Sem dal, sem katonazene nem hallatszik a menetelő csapatok között. Hogy egy ezred valahol pihenőt tart, a katonák a szó szoros értelmében lerogynak és elnyomja őket az álom. Senki sem gondol arra, hogy enni és inni is kellene.

Az idézett lap egy munkatársa azt kérdezte egy menetelő ezred több tisztjétől, hogy mióta van uton a csapat?

— Három napja — felelt az egyik tiszt és hozzátette:

— Tulajdonképpen mire való ez az egész dolog, hiszen mi biztosan tudjuk, hogy ismét vereséget szenvedünk.

Párisban csüggedt a nép, nincs többé nyoma optimizmusnak és nyíltan beszélnek, hogy szemfényvesztés a francia hadvezetésnek az a jelentése, hogy Kluck tábornok serege visszavonult.

NAPI HIREK

Tájékoztató.

Időjárás. Lényegtelen hőmérsékletváltozás és elvétel, inkább csak nyugaton eső várható. Sürgönyprognózis: enyhe, elvétel csapadék. Déli hőmérséklet: 23-3 C.

Naptár: Szeptember 19. Szombat. Róm. kath. Január vt. Protestáns Január vt. Görög Orosz szept. 6. Mih. ssod. Nap kel 5 óra 42 perccor, nyugszik 6 óra 5 perccor.

— Meghívó. Az általános városi tisztújítás megbeszélése tárgyában a függetlenségi és 48-as III-ik olvasókörben szeptember 20-án, vasárnap délután 3 órakor megtartandó értekezletre a pártot tartozó városi képviselőket ezennel meghívja az elnökség.

— Hazafias kabaré. Kedves és vidám művészesélyben lesz része szombati este a makói műértő publikumnak. A szegedi színtársulat elsőrendű tagjai élőkön Ferenczi Frigyesse, a makóiak dédelgetett kedvenceivel jönnek át Makóra, hogy egy estét át az Otthon-kávéházban szórakoztassák a közönséget. A műsoron szerepelnek a legújabb hazafias dalok, azok közül Ferenczi kedves és humoros magánjelenetei. Főlépnek még Békelly Gyula, Sásmegi Ödön, B. Káppan Margit, Pintér Bőske

és még számosan. Beléptéldj nincs. Az előadás kezdete este 9 órakor.

— ÉRTESÍTÉS. Tisztelettel értesítem a t. hölgyközönséget hogy bevásárlási utamról visszatérve női kalaptermetet a legújabb divat szerinti modellekkel láttam el. özv. KELEMEN SANDORNÉ.

— Anyakönyvi hírek. Elhaltak: Lajtár István 1 hónapos, Papp Ilona 5 hónapos, Görbe János 44 éves korában.

Naponta friss

paradicsom

:- kapható saját termés :-

IRITZ SÁMUEL özv. cégnél.

Eckhardt Vilmos

kéthalmi (Földeák) gazdasága kisebb-nagyobb parcellákban bérbeadó.

Értekezhetni lehet a tulajdonossal, vagy megbizottjával a helyszínen.

Amerikából — haza.

Irta: Dr. Barabás Béla országgyűlési képviselő.

Teljes 24 napig tartott, a míg Amerikából ide, Budapestre. vagyis Mátyásföldre kis otthonomba megérkeztem.

Augusztus 24-én álltunk fel Newyorkban egy hollandi hajóra, a New-Amsterdamba, amely minden megállás nélkül egyenesen Rotterdamba költözött volna ki.

Gróf Károlyi Mihály augusztus 9-iki levelében, amelyben kerülfőnton közli velünk francia fogságba jutását, kérve kért minket, akik még Amerikában rekedtünk, hogy el ne induljunk, mert nemcsak kellemetlenségeknek, de nagy szenvedéseknek tesszük ki magunkat.

Nem hallgattunk rá, elindultunk a bizony bekövetkezett az, amit megjósolt. Éa is, Hédervári Lehel is, meg Buza Barna is belekerültünk a szigorú hadifogságba, Creuzon várának kazamatái közé. Hédervári és Buza most is ott vannak, — nélkülök érkeztem vissza.

Csak itthon tudtam meg, hogy gróf Károlyi Mihály, Zilinszky István és Friedrich István még nincs idehaza. Amerikában egy lap lap számát olvastam utóljára, azóta sem lapot, sem levelet, sem más tudósítást nem kaptam, nem láttam. Nekem minden új, ami azóta történt.

A „New Amsterdamb” hajóra bizalommal álltunk fel, mert hiszen hollandia semleges állam a biztunk abban, hogy ha fel is tartóztatják akár az angolok, akár a franciák némi formasságok betartásával a hajót ujára engedik. De bizalmunkat csakhamar belolyásolta az a körülmény, mert hajónk tele volt német tartalékos katonákkal, akik teljes hangulatban bucsuztak Amerika partjaitól, hogy siessenek hazájuk és császáruk szolgálatára.

És ezért utnak is indultunk, mert a holland társaság biztosított minket, miszerint az Atlanti nagy oceánról beérve a csatornába, csakis az angol oldalon fog hajónk haladni s már előre meg van az angol tengerészparancsnokság beleegyezése az akadálytalan utazásra.

Ezt ígérték, de nem így volt. Mintha csak szándékosan irányították volna Hollandia legszébb utazó hajóját a veszedelembé.

Nyolcnapig semmi baj nem volt. Mintha csak szándékosan irányították volna Hollandia legszébb utazó hajóját a veszedelembé.

Szeptember 2-től kezdve négy napig hajónk francia letartóztatásban volt Brest kikötőjében. Ez alatt leszállították róla mintegy ezer férfit, leszedték a franciák 9000 zsek listet, másfél millió dollár értékű ezüstöt és sok szállított élelmiszert.

Ezenyt bevezelőnek. A többi részletekben fogom elmondani. Leírom először hogyan kerültünk francia hadifogságba, hogyan bántak velünk, aztán leírom kiszabadulásomat s az ott maradt magyarokról emlékszem meg s végül elmondom röviden utazásomat Hollandiából, Németországon keresztül, Ausztrián át Bécsig s onnan haza.

Bevonultak gyámolításáról.

Hogyan dolgozik a bizottság?

Természetesen általános a részvét a mozgósítás folytán hadbevonultak gyámolítás nélküli családjai iránt. Széleskörű társadalmi akció indult meg a gyámolítás nélküli maradt családok felségélyezésére; aki csak tehette, adakozott a szent célra. Hiszen a hadbevonult katonák, akik vértüket áldozták a haza védelmére, akik mennek lelkesülten, fáradhatatlanul az itthon maradtak oltalmazására, nagyon is megérdemlik, hogy szeretteiket: nejeiket és apró gyermekeiket ne hagyják gyámolítás nélkül.

A törvény is gondoskodik erről, elrendeli, hogy a mozgósítás esetén bevonultak gyámol nélküli családjai segélyezésében részesüljenek. Külön pénzügyminiszteri utasítás is készült a törvény foganatosítására, melyben körülhatárolja szabályozva van az állami segélyezés kereshatárait.

Bármennyire kívánatos is a gyors eljárás, mert itt is áll az, hogy aki a szükséglet létező gyorsan ad, az kétszer ad, — mégsem lehet követelni hatóságainktól, hogy órák leforgása alatt pénzhez juttassák a jelentkező családokat, különösen nem lehet követelni hatóságainktól, hogy törvényen és miniszteri utasításon túltegyék magukat és saját tetzésük szerint cselekedjenek. A szabályos eljárás meghozza azt a fontos eredményt, hogy akiket jár segély, az megkapja és nem vonódik el a segély a szegénytől méltatlan által. A társadalom hivatala a gyors segélynyújtás, ami keresztül vihető, mert társadalmi uton is tetemes összeg gyűlt össze, amelyből a reászorultak segélyezendők addig, míg az állami segélyt kiosztják.

A hatóságnak, — nálunk a polgármester vezetése alatt álló bizottságnak. — óriási munkát ad a segélyre szorult családok igényelnek megállapítása. E bizottság, a miniszteri utasításnak megfelelőleg, összesíti hatalmas listák számos rovatába a szükséges adatokat azon családokra vonatkozólag, akik jelentkeznek. A bizottságban segélyeznek az összes városi hajdúk, adóvégrehajók és olyan polgárok, akik ismerik a lakosság személyi viszonyait. Az adatokat, amelyekre szintén utasítás van, összegyűjtve, rovatokba bevezetve az „összeírásba” foglalják és minden hó 1-én és 15-én a pénzügyigazgatósághoz beküldik. Itt a számvetés veszi munkába az „összeírás”, számfelji, vagyis kiszámítja a segélyek összegét és az utasításbeli eljárás mellett a segélyezendők könyvecskét kapnak, amelynek alapján felvehetik a segélyezési összeget.

A bizottság közvetlen tapasztalatból szerzett meggyőződésünk szerint a legnagyobb lelkiismeretességgel s a lehető méltányossággal jár el. A polgármestertől nyert információ szerint megyénk főispánja utasítást adott, hogy segélyezésre azokat véleményezzék, akik szegények, terhesek, szoptatók, vagy betegség miatt munkaképtelenek. Nem véleményezhet a bizottság minden jelentkezőnek segélyt, mert jelentkezett például olyan egyén, akinek tanyája, járandója, körülbelül 40.000 korona

körül vagyona van. Ha ilyenek kárpénak segélyt, nem maradna a szegényeknek.

Támadás, a legerőteljesebb nekivetés jelent meg a M. U. pénzügyi számának vezetőhelyén „Hősi érdemeiket végezték a makói városkázán” bekezdéssel a bizottságban működők ellen. Az abban foglaltak, ha a cikkirő nem nézett volna utána az ügy állásának, könnyelműen odadobott volna mondható. De ez tulmegy a tájékozatlanságból származó könnyelműségen. Ez rosszhiszemű a legnagyobb mértékben. Szinte kézzelfogható, hogy hangulatkelés akar lenni!

Írásunk a való tényállást világítja meg. Emellett azon kérdést vetjük fel, hogy szabad-e lapnak különösen a mai viszonyok között hatóságot megtorlatlanul olyan módon támadni, mint a cikkben történt, szabad-e hatóság ellen írását közleményi leadni, amikor külön rendelet tiltja ezt a háborus, különleges állapotok közepette!

A M. H. egyenesen a polgármestert támadta meg. Ez sem más, mint hangulatkelés — a választások előtt. A segélyző bizottság működésének utasítás szerinti helyességén ez a cikk sem változtat.

N. S.

Szerb költő magyar fogságban.

Leleplezi Szerbia siralmas helyzetét.

A Timok-hadosztály magyar kézre került hadifoglyai között, akik az Esztergom melletti kenyérműzsi táborban vannak internálva, ott van a többi között a szerbek egyik híres poétája, Urosevics Velibar is. Tiszti rangban vett részt az Ausztria és Magyarország elleni háborúban és Mitrovica mellett volt alkalma megismerni a mi katonáink vitézségét. Mint honfitársai közül kevesen, ő tisztában van hazája sorstragédiájával. Mély nemzeti érzülettel áthatva, nem csinál titkot belőle, hogy Szerbiát gonosz tanácsadója döntötte a romlásba.

Urosevics Velibar a fogoly-tábor legcsendesebb, legszomorúbb lakói közé tartozik. Egy magyar tiszt előtt, aki a fogoly-szállítmányt vezette, mégis megoldódott a nyelve és leleplezte előtte a szerbiai helyzetet. Ezek a vallomásai egy népszerű szerb költőnek, aki egyben lelkes szerb hazafi is, őlesen megvilágítják a szerb tragédiának némely homályos pontját.

A mi hadseregünkben — mondotta a szerb költő — sok olyan tiszt van, aki egyáltalában nem hiva a háborúnak. Ezeket a tisztokat terrorizálják azok, akiket a történelem egykor a szerb nemzet siratóinak fog bélyegezni. A szerb tisztok egy része teljesen orosz befolyás alatt áll. Vezérük egy orosz ezredes, Karagyorgyevics Arzén herceg, Péter király öccse. Arzén herceg állandó összeköttetést tart fenn ezekkel az orosz-barát tisztekkel.

Szerbiában nem mindenki tudja, hogy számukra minden elveszett, hogy ezt a háborút nem a szerbek provokálták, hanem Szerbia csak eszköz volt az orosz politika kezében. A Szerbiában tartózkodó orosz tisztek maguk beszélik, hogy Ausztria és Magyarországon erősen csalódtak, mert bizonny hitték, hogy Magyarország nemzetiiségei fel fogják lazadni. Azt hitték, hogy a 48-as idők visszatérnek és Magyarország a belső viszályok következtében össze fog történni. Az oroszok maguk is tisztában vannak azzal, hogy ennek

a háborúnak rájuk nézve rossz vége lesz, de erőszakkal nyomják el ezt a pesszimistikus hangulatot. Épp úgy, mint az oroszoknál, nálunk Szerbiában is a legesztelenebb hazugságokkal igyekeznek a saját megfélemlíteni az igazságot. Orosz és szerb lapok állítása szerint Németország, ugyisint Ausztria és Magyarország már az oroszok lábainál fekszik, Berlinben viszont a franciák ütöttek táborot.

Vannak Szerbiának igazi nagy emberei is, akik látják országunk romlását. Ezek azonban jórésztben külföldön vannak. Az orosz provokátorok, akik bennünket a megsemmisülésnek tettek ki, kijelentik most, hogy azért nem támogathatnak minket katonával és élelemmel, mert maguk is komoly veszedelemben vannak. Ahelyett, hogy segítsenek minket Oroszország, tovább hecceli a szerb népet, hogy betöréseivel Magyarországot nyugtalanítsa. Ennek az izgatásnak a következménye az, hogy most ötezer társammal együtt itt vagyok. Vézrik a szívem, ha arra gondolok, hogy nemzetem végleg elveszett.

Amikor kitört a háború, ujoncainkat csak fegyveres erőszakkal voltunk képesek a meghódított területeken harcba kergetni. Azok a katonák, akik résztvettek a Balkán-háborúban, kétségbe voltak esve az új háború miatt. Ilyen hadsereggel nem lehet hadat viselni. Amellett hazánkban a legremsesebb nyomordul. A szegénység minden képeletet meghalad. A katonák sem ruházatban, sem ellátásban nem részesülnek. Anarchia uralkodik az egész országban. Katonák gyilkolják a polgárokat és a polgárok fegyvert emelnek a katonák ellen, akiknek zsarolásait nem bírják elviselni. Az ország forradalom előtt áll. Nem tudom elképzelni, mi óvhatná meg nemzetemet a teljes pusztulástól? ...

Gyors ítékezés a hazaárulók között.

Statáriális kivégzések a délvívidéken.

Az első statáriális kivégzést — mint ezt a fehértemplomi Nera című ujság jelenti — az elmúlt hét egyik napján hajtották végre Fehértemplomban. Egy jómodu zalatnai malomtulajdonos Adam Rada volt az első, akit statáriális uton végeztek ki. A malomtulajdonosnak az volt a büne, hogy inasát, Kocsias Mirkót kitanította, hogy éjszaka fényjelekkel titkos tudósításokat adjon a szerbeknek. A fiatalon inas — saját vallomása szerint — augusztus egyik éjszakáján gazdája utasításait követve, fényjeleket adott a szerbeknek. A haditörvényszék mindkét vádlottat kémskedés büntetése miatt kötél általi halálra ítélte.

Mint hogy azonban nem találtak alkalmas hőhért, aki az ítéletet végrehajtotta volna, a malomtulajdonosra nézve átváltoztatták golyó általi halálra, az inasat pedig, aki még a huszadik életévét sem töltötte be, tíz évi várfogságra ítélték. Szeptember nyolcadikán, délelőtt féltizenkét órakor a fehértemplomi katonai lövőtáborban hajtották végre Adamon a halálos ítéletet nyilvánosan, nagy közönség jelenlétében. Az elítéltet a gyalgosági kaszárnyában lévő börtönből nagy katonai kísérettel a kivégzés helyére vezették.

A malomtulajdonos utközben mély megbánást mutatott, sirva fakadt és könnyeit törölgette. A kivégzés helyére érve, még egyszer fölolvasták a halálos ítélet szövegét. Adam azt kérte, tolmácsolják előtte német nyelven is. Mikor ez megtörtént, letérdeltek, és bekötötték a szeméit. A következő pillanatban eldőrdültek a lövések, amelyek azonnal megölték a

hazaárulót. Csendes ima után, amelyet a katonai lelkész mondott el, még rövid beszédet is tartott az egybegyűlteknél és hangsúlyozta ebben, hogy az imént kivégzett hazaáruló és király ellen vétkezett, amiért utólagos méltó büntetése végül királyhűsége és hazaszeretetre buzdította a közönséget, amely szavai végzetével lelkes éljenzésbe tört ki.

Az Ujvidéktől néhány kilométernyire levő Beska községben is akadtak hazaárulók. A szerb betörések hírére hat hivány kolompós látására ennek a falunak szerb lakosai közül többen a házaikra fehér lobogót tűztek és terített asztalokkal várták el-lenségeinket, persze hiába, mert a szerb katonák hamarabb találkoztak a mi katonáink halálosító fegyvereivel, mintsem a faluba juthattak volna. A gyalázatos hazaárulókat megérde meit büntetés érte utól. Grzywinski Stanislaus vezérőrnagy, pétervárad várparancsnok hirdetményben köz-hírré teszi, hogy a katonai hatóság a beskai főkölompásokat nyilvánosan kivégeztette, névszerint ezeket: Dun-jov Szvetozár görög-keleti szerb lelkész, Markovics Vladimir községi jegyzőt, Jovanovics Danica tanítónő és festőnőt, Varicsek Milán állator-vost, Rojesics Szvetozár és Rocz Vladimir földműveseket. A kivégzést a Beskáról hozott többi bűnös jelen-létében hajtották végre.

Levél a szerkesztőhöz.

Tekintetes szerkesztő ur!

Megszoktam már, hogy a helyi kormánypárti lapok, — amióta a tisztújítási mozgalom megindult — a legigaztalanabbul támadnak s vajóltan tények odaállításával és a való tények azáncdékos és mester-séges elterdítésével igyekeznek ár-talmamra lenni, tölem és családom-tól még a megelhetést is elvonni, jutalmazásul hat évi önzellen s odaadó törekvésemnek. Hogy ez helyes és bármely célból igazolható-e, — ebben a szomorú és válságos idő-kben, amikor a társadalmi bé-ke és nyugalom éppen olyan köz-érdek, mint fiatal harci lelkesül-tésége, — olyan kérdés, amelyre a feleletet mindenki megtalálhatja lelkiismeretében és hazafis-ságá-ban.

Némán türtem az igaztalan meg-támadásokat abban a tudatban, hogy Makó város független polgár-sága, — látva a kitűzött célt, — a támadásokat értéke szerint fog-ja megbírítani s ha most mégis fel-szóalok, csak azért van, mert meg-engedhetlennek tartom, hogy a közönség egy percze is hitelt ad-jon a „Makói Hírlap” azon merő-ben koholt és minden alapot nél-külőző híresztelésének, mintha én a szegény harcba vonultak család-jait rendőrilag, karhatalommal tá-vollittattam volna el hivatalomból.

Egészen ellenkezőlag történt a dolog. A kormánypárti lapok ál-landó izgatásai folytán ma a szo-kotnál is nagyobb tömeg verődött össze a városház emeletén, azon-nal segélyezést követelve. Nem tu-dom kinek intézkedése folytán, úgy lehet, hogy a csoportosulást észrevéve, önszántából egy rendőr jelent meg az emeleten s midőn én megjelenésem célját megtudtam, azonnali távozásra szólítottam fel azzal, hogy reája semmi szükség nincs.

Kérem jelen soraim szives köz-lését.

Dr. Galambos Ignác,
polgármester.

Ragályok ellen

most igen alaposan kell védekeznünk, mert kolera, vőrhony, kanyaró, typhus, himlő és egyéb ragályos betegségek fokozottabb erővel léphetnek fel, miért is szükséges, hogy minden háztartásban egy megbízható fertőtlenítőszer kéznél legyen. A jelenkor legjobb fertőtlenítőszer a

Lysoform

szagtalan, nem mérgező, olcsó és eredeti üvegekben 80 filléért minden gyógyszerárban és drogériában kapható. Hatása gyors és biztos, miért is az összes orvosok betegágyak fertőtlenítésére, antiseptikus kö-tőzéseknek (sebekre és daga-natokra), kéz- és arcmosásra és ragályok elhárítására, nö-knek altesti irrigálására stb. mindenkor ajánlják.

Lysoform-szappan

finom, gyenge pipereszappan 1 százalékos lysoformot tartal-maz és antiseptikus hatású. Alkalmazható a legkényesebb bőrre, még oecsemőknél is; szépségi, megpuhítja és illatosá teszi a bőrt. Egy kisrletet és Ön a jövőben kizárólag leze-n szappant fogja használni. Darabja 1 korona.

Fodormenta-lysoform

erősen antiseptikus hatású szájviz. Szájbuzát rögtön és nyomtalanul eltünteti és a fogakat konzerválja. Haszná-landó továbbá orvosi utasítás szerint toroklobnál, gégebén-talmaknál és nátha esetén gurgulásra. Néhány csepp elegendő egy fél pohár vízbe.

Eredeti üvege 1 K 60 f.

Az összes lysoform-készít-mények kaphatók minden gyógyszerárban, drogériában és u abban a jobb fűszerke-reskedésekben is. Kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük az Egészség és fertőtlenítés című érdekes könyvet. — Ahol Lysoform nem volna kapható, oda kö-zvetlen is küldünk 6 korona előzetes beküldése esetén 3 üveg Lysoformot, 2 darab szappant és 1 üveg szájvizet.

Dr. Keleti és Murányi
vegyészeti gyára

UJPESTEN.

Legújabb
jó hír

Kőbányai sör!

A mai naptól kezdve az ismert elsőrendű, legjobb minőségű, eredeti gyári töltésű

kőbányai világos, maláta és duplamaláta sörök

nagyban és kicsinyben szereshetők be:

Iritz Sámuel özv. cégnél,

REGÉNY.

Egy világváros rejtelméi.

(594)

81. fejezet.

Bolond állapot.

- A vallatásától félt? kérdé az elnök csodálkozással.

- Igen.

- Mert bünsnek érzi magát, ugye?

- A vallatási módszertől félttem, tekintetes törvényszék. Mert hajl a baranyavári fogházigazgató ur kiadós módon szokott ám'vallatni.

Az elnök, bírák, de a közönség is megértették ezt a célzást.

- Ne gyanúsítson itt senkit! szólt rá keményen az elnök. Itt csak védekezni szabad önnek, de vádolni nem.

Halmi Béla gyöngén és tisztelettel meghajlott az elnök előtt.

- Tehát ön a tárgyalást huzni akarja? folytatta a törvényszék elnöke. Jól van, szembesíteni is fogjuk ismerőseit, szokait, kikre éppen ön hivatkozott azelőtt. Sándorfi György szinigazgató ur lépjen elő.

Sándorfi, vidéki szinigazgató, egy kicsiny, elbizott, gömbölyű emberke, előállott.

- Nézze meg a vádlottat, szólt az elnök.

- Már megnéztem, kérem.

- És?

- Használ is, nem is.

- Nem ez a kérdés. Hanem az hogy az előtte álló fegyverben Halmi Bélát ismeri-e fel?

- Korbájt nem ismerem.

- Halmi Béla ez? kérdé az elnök türelmetlenül.

- Nem mernek rá megesküdni.

- Mire?
- Hogy Halmi Béla áll előttem.

Az első padsorban ülő előkelő urak egymásra néztek és mosolyogtak.

Halmi jól látta ezt az összenézést.

- Ezek az urak lesznek az én titkos párfogóim, gondolta magában.

Az a bőrlőnőr pedig, ki Halmi előző napon megszólította a aki akkor Halmi mellett állott, nagyot kacsintott a szemével Halmira, mintha mondotta volna: „Ugy-e mondtam, a banketten jól betanították a színészeket!”

Sándorfi szinigazgató után Brassai Mihály apaaszinész kihallgatása következett:

- Ismeri ön Halmi Bélát? kérdé az elnök.

- Igenis kérem alázatossággal tekintetes királyi törvényszék.

- Honnan ismeri?

- A szinpadról kérem alázatossággal tekintetes királyi törvényszék.

- Egy társulatnál működtek?

- Igenis kérem alázatossággal tekintetes királyi törvényszék.

- A kérem alázatosságot és a tekintetes királyi törvényszéket elhagyhatja, a kérdésre feleljen.

- Elhagyhatom a tekintetes királyi törvényszéket?

- El!

Brassai Mihály nagyot köszönt és menni akart.

- Ohó, nem úgy érteitem! szólt rá a törvényszéki elnök.

A hallgatóság hangosan nevetett.

(Folyt. köv.)

Rendkívüli feltűnést keltenek Pártos E. és Társa áruház

ujjonnan bevezetett áru, eddig nem létezett olcsó árai.

Női himzett ingek	1 korona 98 fillér
Női háló kabátok	1 " 98 "
Női háló ingek	1 " 98 "
Női nadrágok schiffonból	1 " 98 "
Női nadrágok pargetből	1 " 98 "
Diszes párnák	1 " 98 "
Schiffon alsók	1 " 98 "

Bluzok, aljak, pongyolák, reform ruhák, kosztümök, leány ruhák, leány és női felöltők, női kalapok, eredeti párisi modellek.

Gyászárukban állandóan nagy választék! Valódi szörme gallérok, muffok kizárólagos raktára

Zeitler Rudolf és társai gőzmalom és jéggyár részvénytársaság Makó.

Van szerencsénk a jégvásárló t. közönség szives tudomására hozni, hogy a jéggyártást és jégkihordást már megkezdtük és

KRISTÁLYTISZTA MŰJÉG

malmi irodánkban (36. telefonszám), megrendelhető. Kisebb mennyiségű jég a malomtelepen és városi lisztüzleteinkben kapható.

50 kilóig a jég ára 6 fillér, ezen fölül mennyiségűnél 4 fill.

Makulatur-papír

kiadóhivatalunkban jutányos árban kapható.

AKI gyomorban szenved, szédülést, rosszullétet, hányási ingert érez, étvágyhiány, görcsökben szenved,

az tegyen kísérletet a Kárpáti-féle

„NOVICUM”

gyomorcseppekkel.

Sok ezer köszönőlevél tanuskodik a Novicum háziszser áldásos hatásáról

Egy hálalevelet közlünk, hogy mindenki rögtön láthassa, mi a NOVICUM HÁZISZSER CSODAEREJE.

ORVOSI SZAKVÉLEMÉNY.

A Kárpáti-féle Novicum-mal behatóan foglalkoztam és úgy találtam, hogy ezen háziszser nemcsak a gyomor különféle bajai ellen használható jó szerrel, hanem összetételénél fogva a vese működést is elősegíti, ami által a szervezetben keletkező egyéb zavaroknak is elejét veheti.

Kovácsnán, 1909. aug. 6.

Dr. Zentay Dávid, járási orvos.

Tisztelt Uram!

9 évig fájt a gyomrom minden orvosságot megpró, báltam, egy sem segített. Mig egyszer az Ön Novicum gyomorcseppeit meg próbálva, éreztem a jó hatását és azóta nem fájt a gyomrom, hála a jó istennek és köszönök Önnek.

Most ismét kérek 6 üveg 2 koronáért.

Mégegyszer fogadja hálát a jó Novicumért.

Szeged, 1911. augusztus 24-én.

Tisztelője
Siha József,
hentes, Dobó-u. 37.

A NOVICUM háziszser kapható gyógyszerárakban 2 koronás 1 kor. 20 f. és 60 f. üvegekben. Jó hatásért szavatol és ahol raktáron nem volna, oda 3 nagy, 5 közép v. 10 kis üveggel 22 fillérért BÉRMENYÉVÉ szállít az egyedüli készítő:

Kárpáti József

Árkos-Sepsiszentgyörgy, Kálvin-tér 6/a. sz.

Makón kapható:
Popper Gyula drogériájában

Budapesten kapható:
Szabados Ödön „Hunnia” Gyógyszertárában, Erzsébet-körút 56. sz.